

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

Preventivní opatření proti přemnožení koček, ochrana koček a psů před nelegálním množením

Obsah:

ÚVOD	3
BELGIE	4
RAKOUSKO	5
FRANCIE	6
ŘECKO	6
ITÁLIE	6
ČESKÁ REPUBLIKA	7

ZHODNOCENÍ NAVRHOVANÝCH
ZÁKONNÝCH ZMĚN
V KOMPARATIVNÍ PERSPEKTIVĚ7

Vybraná témata č. 03/2019
září 2019
autor: Zuzana Kodatová

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	EDICE: VYBRANÁ TÉMATA
Název: Preventivní opatření proti přemnožení koček, ochrana koček a psů před nelegálním množením	Typ edice: online, ISSN 2533-414X
Autoři: Kodatová, Z.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=3
Číslo: Vybraná témata č. 03/2019	První vydání edice: leden 2005
Datum: září 2019	Frekvence vydání edice: nepravidelná
Klíčová slova: sterilizace, kočky, přemnožení, kastrace, čipování, identifikace, registrace	Zaměření: aktuální témata relevantní pro činnost Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Studie se věnuje problematice účinné právní regulace v oblasti kontroly populace koček a psů a srovnává existující právní přístupy vybraných členských států Evropské unie s navrhovanými legislativními změnami v České republice. Cílem těchto legislativních změn je zabránit nelegálním praktikám v oblasti množení koček a psů a obchodování s nimi. Studie popisuje nastavený rámec postupu směrem ke kastraci a sterilizaci koček a jednotné evidenci koček i psů na půdě EU.

Obsah

ÚVOD.....	3
BELGIE	4
RAKOUSKO	5
FRANCIE	6
ŘECKO	6
ITÁLIE.....	6
ČESKÁ REPUBLIKA	7
ZHODNOCENÍ NAVRHOVANÝCH ZÁKONNÝCH ZMĚN V KOMPARATIVNÍ PERSPEKTIVĚ.....	7

Úvod

Ochrana zvířat před týráním a jejich dobré životní podmínky se stávají v současné době stále významnějším tématem. Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU) ve čl. 13 stanoví, že zvířata jsou vnímající bytosti, a že EU a členské státy musí plně zohledňovat požadavky na jejich dobré životní podmínky¹. V Evropské Unii i v České republice nyní vyvstává stále naléhavější potřeba řešit vzrůstající populaci toulavých zvířat, zejména koček² a regulovat nelegální množení zvířat, především psů. Útulky v Evropě jsou plné zvířat, o která se nikdo nechce starat, a v členských státech se nachází podle odhadu 100 milionů volně se potulujících psů a dvojnásobný počet koček³.

Na půdě EU je však zatím doposud minimum právních předpisů, které by sjednotily přístup k ochraně koček a psů. Vnitrostátní právní předpisy členských států týkající se koček a psů se proto značně liší. V některých zemích je přísnější legislativa a v jiných nikoliv. U psů je v současné době povinná identifikace a registrace ve 24 členských státech. U koček pouze 4 členské státy stanovily povinnou identifikaci a registraci na vnitrostátní úrovni (Belgie, Francie, Rakousko a Řecko)⁴.

¹ Substantivně se tématu věnují dokumenty: Na úrovni Rady Evropy: Deklarace k ochraně domácích zvířat (1987):

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168007a67d>
Na úrovni EU: - Strategie EU ohledně životních podmínek zvířat 2012 - 2015 (formou sdělení Komise): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1567778812352&uri=CELEX%3A52012DC0006>

- Stanovisko EP k ní: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0290+0+DOC+XML+V0//CS>

- Evropská komise navázala na strategii a vytvořila v roce 2017 speciální platformu:

https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/eu-platform-animal-welfare_en, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017D0131\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017D0131(01)&from=EN) a následně v roce 2018 Referenční středisko EU pro dobré životní podmínky zvířat: https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/eu-ref-centre_en, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R0329&from=EN>

- EP přijal v roce 2011 deklaraci nezávazné povahy k regulaci rozmnožování psů:

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONGML+WDECL+P7-DCL-2011-0026+0+DOC+PDF+V0%2F%2FEN&language=EN>

² Podle některých údajů musí v současné době v České republice útulky přijmout 35 000 koček, z toho 1,5 % (525) bylo původně chováno v domácnostech. Zbytek se rodí z nekontrolovaného množení koček na ulici.

³ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2018-0073_CS.html

⁴ Také v sedmi španělských autonomních zemích, v některých německých spolkových zemích a italských regionech.

K povinné sterilizaci a kastraci koček však zatím přistoupilo pouze Belgické království a Rakousko. V této studii se blíže podíváme na nástin a srovnání mezinárodního a českého přístupu a jejich legislativních úprav.

Belgie

Belgické království zavedlo jako první země EU povinnou sterilizaci a kastraci všech koček, které nejsou určeny k chovu a to *Královským nařízením o víceletém plánu sterilizace koček domácích*⁵. Tuto povinnost uloženou nařízením provedly svými předpisy všechny belgické regiony: Vlámsko, Valonsko, Brusel – hlavní město. Tato úprava si klade za cíl zabránit nekontrolovanému množení koček. Standardně jsou v Belgii všechny kočky i psi evidováni a čipováni.

Psi

Všichni psi musí být trvale identifikováni mikročipem před jejich prodejem nebo darováním a to před dosažením věku 2 měsíců. Psi musí být také registrováni v centrální elektronické databázi pro psy⁶, která je spravovaná soukromou společností pro služby v oblasti dobrých životních podmínek zvířat ve všech třech regionech Belgie.

Mezi zaznamenávané údaje o psu patří:

- plemeno,
- pohlaví,
- datum narození
- a barva

Kočky

Od roku 2017 byl stanoven plán sterilizace koček a také povinnost identifikace koček implantováním mikročipu uznaným veterinářem současně s povinností registrace koček do centrální databáze do 6 měsíců jejich věku. Pokud jsou kočky určeny pro chov tak nejsou sterilizovány, musí však být přesto registrovány v databázi a opatřeny čipem.

Každý, kdo vlastní kočku pro chov musí být registrován buď jako chovatel nebo jako vlastník a je zaznamenávána každá změna majitele.

Podmínky sterilizace:

- narozené kočky musí být sterilizovány do pěti, resp. šesti měsíců života (v závislosti na regionu), pokud nejsou určeny pro registrovaný chov, pro dříve narozené kočky je stanovena lhůta
- kočky, které nejsou určeny pro registrovaný chov a mění majitele, musí být vždy registrovány a kastrovány
- tato povinnost se týká odpovědných osob tj. držitelů, majitelů i útulků
- sterilizace je provedena veterinářem a zaznamenána do databáze do osmi dnů, a pokud není kočka v té době ještě očištěná, veterinář provede tuto identifikaci současně se sterilizací
- kočky pocházející ze zahraničí, které nejsou určeny pro uznávaného chovatele, jsou sterilizovány před dosažením pěti měsíců a pokud překročily pět měsíců, budou sterilizovány nejpozději třicet dnů po jejich příchodu (to neplatí pro kočky doprovázející své osoby během pobytu kratšího než šest měsíců v Belgii)

⁵ Dostupné zde: http://www.etaamb.be/fr/arrete-royal-du-03-aout-2012_n2012024294.html

⁶ <https://www.dogid.be/lang?destination=/node/1>

Databáze o registrovaných kočkách je elektronická (CatID)⁷, sdílená ve všech třech regionech Belgie a obsahuje tyto informace o kočce:

- identifikační číslo;
- datum narození;
- datum identifikace;
- pohlaví;
- datum sterilizace;
- plemeno;
- barva a typ srsti;
- název;
- stav: ztracená/odcizená/mrtvá/vyvezená.
- údaje o odpovědné osobě a údaje o veterináři.

Rakousko

Rakousko přistoupilo k povinné kastraci většiny koček a k povinné registraci a identifikaci mikročipem psů a chovných koček.

Psi

Všichni psi musí být označeni mikročipem a registrováni do celostátní databáze domácích zvířat⁸, kterou provozuje Spolkové ministerstvo práce, sociálních věcí, zdraví a ochrany spotřebitele. Období identifikace do 3 měsíců života se týká štěňat, ostatní psi musí být evidováni do jednoho měsíce po označení mikročipem, po převzetí, nebo před prvním předáním.

Kočky

Dle *Zákona na ochranu zvířat⁹* a *2. nařízení o chovu zvířat¹⁰*, musí být kočky, které jsou chovány tak aby měly pravidelný přístup do venkovního prostředí, kastrovány veterinárním lékařem. Od 1. dubna 2016 musí být kastrovány také kočky žijící na zemědělské usedlosti s výjimkou koček určených pro kontrolovaný chov.

Všechny chovné kočky pak musí být označeny mikročipem a do databáze musí být uvedeny údaje o držiteli kočky a následující údaje o kočce:

- rasa
- pohlaví
- datum narození
- číslo mikročipu (identifikační)
- místo narození
- uvedení veterinárních chirurgických operací včetně jejich příčiny a údaj o veterináři, který je provedl

⁷ <https://online.catid.be/>

⁸ <https://heimtierdatenbank.ehealth.gv.at/Suche.aspx>

⁹ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003541>

¹⁰ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20003860>

Francie

Ve Francii je pro kočky a psy povinná registrace a identifikace tetováním nebo mikročipem.

Psi

Všichni psi starší 4 měsíců musí být trvale identifikováni pomocí mikročipu nebo tetování. Každý pes, který se prodává nebo je darován, musí být trvale identifikován, bez ohledu na jeho věk, ale minimální věk, ve kterém může být pes prodán, nebo darován, jsou 4 měsíce. Psi musí být registrováni v národní databázi vedené ministerstvem zemědělství (I-CAD).

Kočky

Všechny kočky narozené po 1. lednu 2012, před tím než jsou prodávány nebo darovány musí být trvale identifikovány tetováním nebo mikročipem, bez ohledu na jejich věk, minimální věk, ve kterém lze kočku prodat, nebo darovat jsou 4 měsíce. Všechny kočky starší 7 měsíců pak musí být identifikovány a zaregistrovány v I-CAD databázi.

V národní databázi jsou uvedeny také informace o veterináři, který je autorizován k čipování a jeho číslem nebo o osobě autorizované ke značkování zvířat a stejně tak informace o majiteli zvířete pokud jde jak o osobu fyzickou nebo právnickou¹¹.

Řecko

V Řecku je shodně pro kočky a psy povinná registrace a identifikace mikročipem.

Psi

Od roku 2004 je pro psy povinná identifikace pomocí mikročipu co nejdříve po narození a psi musí být také registrováni v centrální databázi, kterou spravuje řecká veterinární asociace.

Kočky

Od roku 2012 musí být kočky povinně trvale označeny mikročipem a registrovány v centrální databázi.

Itálie

V Itálii je povinnost čipovat psy, pro majitele koček je toto opatření dobrovolné.

Psi

Je povinností trvale identifikovat psy mikročipem ve 2. měsíci po narození a zaregistrovat je. Každý z 20 italských regionů založil regionální psí databázi, která je napojena na národní registr společenských zvířat zřízený ministerstvem zdravotnictví.

Kočky

Kočky, které jsou prodávány, a neznámé kočky, které jsou součástí tzv. volné kolonie, musí být označeny mikročipem a registrovány v národním registru. Majitelé ostatních koček se mohou rozhodnout dobrovolně, zda je nechají identifikovat a zaregistrovat.

¹¹ Nařízení o identifikaci domácích zvířat a zavedení vnitrostátního identifikačního systému:
<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000026269678>

Česká republika

Doposud nebyla v České republice povinná registrace koček a psů v jedné centrální databázi ani označení mikročipem. Jednotlivé obce však mohly, dle svých předpisů, nařídit svým občanům povinnost nechat psy označit a registrovat. Tuto skutečnost nyní částečně mění připravovaná novela *veterinárního zákona č. 166/1999 Sb.*¹² a novela *zákona č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání*¹³.

Novela veterinárního zákona (sněmovní tisk č. 435)

Pro psy, zavádí připravovaná novela veterinárního zákona k 1. lednu 2020 povinné očkování proti vzteklině platné pouze v případě, že je pes označený mikročipem. Štěňata budou muset být označena nejpozději v době prvního očkování proti vzteklině, tedy v půl roce věku. Výjimku budou mít pouze starší psi a to, pokud budou označeni jasně čitelným tetováním, které bylo provedeno před 3. červencem 2011. Toto se však nevztahuje na kočky.

Novela zákona o ochraně zvířat (sněmovní tisk č. 514)

V připravované novele zákona č. 246/1992 Sb., o ochraně zvířat proti týrání je nově předložena úprava tzv. množíren koček a psů.

Novela se vztahuje pouze na sdružení právnických nebo fyzických osob, která se zabývají chovem zvířat, chovatele a podnikatele, případně na jiné osoby, které se zabývají chovem zvířat za účelem dosažení zisku, nebo chovatele, kteří chovají 3 a více fen psa.

Je zde uvedena povinnost evidence štěňat psů, která jsou prodávána nebo darována do 6 měsíců věku s uvedením označení štěněte čipem do evidence do 7 dnů po označení.

Není zde stanovena povinnost identifikovat, registrovat ani kastrovat kočky. §7 odst. 8 připravované novely pouze stanoví, že chovatel kočky je povinen dodržovat následující podmínky:

- kočka kojí pouze takový počet koťat, který odpovídá její zdravotní kondici, ostatním životaschopným koťatům musí chovatel zajistit náhradní výživu,
- maximální počet vrhů u chovné kočky je 3 za období 24 měsíců,
- minimální věk pro odběr koťat od kočky je 84 dnů.

Zhodnocení navrhovaných zákonných změn v komparativní perspektivě

Cílem navrhované evropské strategie v oblasti populací koček a psů je regulace vzrůstajícího enormního množství jedinců, kteří se stávají bezprizorními anebo jsou předmětem nelegálního obchodu a jsou také šířiteli infekčních onemocnění. Jednotlivé členské státy již přistupují nebo mají zavedenu centrální evidenci a registraci psů a koček a měly by také přistoupit k legislativním strategiím a přijetí úprav sterilizace a kastrace.

Jak uvádí studie Francouzské společnosti pro ochranu zvířat (SPA)¹⁴, francouzští vědci prokázali, že sterilizace a kastrace koček se jeví jako nejúčinnější řešení, a to jak z hlediska zdravotního stavu zvířete, tak z hlediska finančních nákladů. Kromě nekontrolovaného množení, sterilizace předchází také tvorbě nádorů a brání šíření infekčních onemocnění a virů. Nesterilizované kočky se rozmnožují exponenciálně (pár koček může mít až 4 000 potomků za 4 roky) a tato nekontrolovaná proliferace koček má nepříznivé důsledky. Náklady na řešení vzrůstající populace,

¹² Platné znění zákona zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>

¹³ Platné znění zákona zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-246>

¹⁴ Zdroj: <https://www.la-spa.fr/actualites/spa/la-sterilisation-des-chats-maitrise-de-la-reproduction-mais-pas-que>
<https://www.denik.cz/veda-a-technika/sterilizovane-kocky-ziji-dele-a-lepe-zjistila-francouzska-studie-20190622.html>

náklady na následnou péči o jejich zdravotní stav či náklady na utracení jednoznačně převyšují náklady jednorázové kastrace.

Pokud jde o předkládané novely české legislativy, tak především novela zákona o ochraně zvířat, ačkoliv si klade za cíl boj s množírny psů a koček, se úpravy registrace či kastrace koček nedotýká vůbec. Podpořila pouze evidenci a čipování psů avšak v případě chovu koček nepřináší oproti stávajícímu stavu žádnou změnu. Nezavádí povinnost čipovat a registrovat ani nově narozené kočky ani provádět kastraci u těch, které nejsou určeny pro chov. Neexistence registru a povinnosti kastrace koček neurčených pro chov do určitého věku života umožní jednak další rozmnožování volně žijících koček, zejména ale existenci nelegálních množírny, jejichž potlačení má být primárním cílem § 7a návrhu zákona.

Způsobem, jak uvést návrh zákona do souladu s mezinárodním standardem je tedy aplikovat ustanovení § 7a týkající se psů také na kočky, ovšem i v tomto případě po změně příslušných ustanovení. Změna ustanovení by se měla týkat přinejmenším povinnosti čipovat všechna štěňata nejpozději do věku 50 dnů¹⁵ a všechny psy před změnou majitele (formou prodeje nebo darování). Analogicky u koček potom všechna kočata čipovat nejpozději do věku 84¹⁶ dnů a všechny kočky před změnou majitele (formou prodeje nebo darování). U koček je dále třeba zvážit zavedení povinné kastrace u těch, které nejsou určeny pro chov za účelem rozmnožování. Dalším vhodným krokem, který novela nenabízí, by bylo rozšířit tuto povinnost, podobně jak je tomu již např. v Belgii, na každou odpovědnou osobu, tedy držitele, majitele či chovatele, tedy nikoliv pouze na sdružení chovatelů, jednotlivé chovatele či podnikatele jak navrhuje novela. To je zejména důležité z hlediska boje proti nelegálním množírny neboť kdokoliv drží psa či kočku, za tato zvířata a za způsob jakým s nimi zachází a jakým způsobem je chová, samozřejmě odpovídá. V Itálii je v tomto ohledu navíc upravena povinnost registrace koček, které jsou bezprizorní (tj. žijící v tzv. volných koloniích), tedy zcela bez majitele natož chovatele. Obec je povinna takové kočky registrovat a očipovat. V Německu pak v tomto ohledu podle článku 13b zákona o dobrých životních podmínkách zvířat¹⁷, jsou spolkové státy zmocněny nařídít kastraci koček, pokud se rozšíří problémy z hlediska dobrých životních podmínek v těchto tzv. bludných populacích koček a současně mohou spolkové státy také nařídít jejich identifikaci a registraci.

Pokud by byla navrhovaná legislativní opatření provedena jak pro psy, tak pro kočky teprve pak by byla ve výše uvedeném rozsahu skutečně účinná a komplexní. Zabránila by nekontrolovanému růstu populací koček a psů a také nelegálnímu obchodu s těmito zvířaty probíhajícímu v nevhodných životních, zdravotních a hygienických podmínkách působících jejich utrpení. Společným cílem mezinárodněprávní úpravy na evropské půdě by pak bylo vyústění v, na evropské úrovni již diskutovanou, společnou evropskou centrální databázi, kde by byly registrovány kočky a psi napříč všemi evropskými státy. Nyní existují pouze soukromé iniciativy k vytváření společné databáze shromažďující informace jako např. Europetnet¹⁸, některé členské státy mají povinné databáze (např. výše zmíněná CatID v Belgii) a jiné nepovinné databáze (např. TASSO v Německu). Tyto však nepokrývají všechny členské státy a nejsou schváleny všemi příslušnými orgány.¹⁹ Evropský parlament v **usnesení o zavedení kompatibilních systémů registrace zvířat v zájmovém**

¹⁵ tj. zákonem stanovená minimální doba odběru štěněte od feny

¹⁶ tj. zákonem stanovená minimální doba odběru kotěte od matky

¹⁷ <https://www.gesetze-im-internet.de/tierschg/BJNR012770972.html>

¹⁸ <https://www.europetnet.com/>

¹⁹ Study on the welfare of dogs and cats involved in commercial practices SANCO 2013/12364:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/aw_eu-strategy_study_dogs-cats-commercial-practices_en.pdf

chovu ve všech členských státech (2016/2540 (RSP))²⁰ vyjádřil přesvědčení, že kompatibilní systém identifikace a registrace zvířat v domácím chovu v celé EU přinese výhody nejen pro boj s nezákonným obchodem, ale že tyto výhody zahrnují i schopnost vysledovat zdroj epidemií a řešit problém týrání zvířat a další otázky spojené s životními podmínkami zvířat. Nejen z těchto důvodů by k vytvoření jednotné centrální databáze koček a psů na svém území měla směřovat rovněž i česká legislativa.

Zdroje:

Právní předpisy dle textu

Study on the welfare of dogs and cats involved in commercial practices SANCO 2013/12364, 2015, online: https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/animals/docs/aw_eu-strategy_study_dogs-cats-commercial-practices_en.pdf

The welfare of dogs and cats involved in commercial practices: a review of the legislation across EU countries, EU Dog & Cat Alliance, online: https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/assets.dogandcatwelfare.eu/live/media/filer_public/f3/c4/f3c44506-728a-4b38-a05e-bc4909214db6/all.pdf

²⁰ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0065_CS.html